

**האם דיאלוג ועם מי דיאלוג?
הפדגוגיה של 'הלא נודע' כערך מנחה למחנכת דיאלוגית 'טובה דיה'
למד לשונך לומר איני יודע (ברכות ד ע"א)
ע. גלר**

הכשרת אקדמאים לחינוך בגיל הרך, מכללת אורנים, קריית טבעון, ישראל

הרצאה זו מבוססת על מחקר פעולה מסוג Living Theory Action Research. למעשה מדובר במסע גילוי עצמי אוטוביוגרפי שנתמך בחזקה בפריטי מידע חזותיים וסיפוריים כאמצעים להדגמה, ניתוח וגיבוש תיאוריה חינוכית מעשית המנסה להציע מאפיינים מרכזיים אליהם צריכים לחתור מחנכים דיאלוגיים בשאיפה להיות 'טובים דיים' במובן המוצע על ידי וויניקוט. משמעות הערך הדיאלוגי נבחנת לאורם של מפגשי 'אני ואתה' של מרטין בובר.

המחקר עסק ב- 'אני', כלומר בי, כמדריכה פדגוגית לגיל הרך, יהודיה ישראלית בת לתרבות דוברת העברית בזמן עבודתי בשלוש מסגרות חינוכיות ותרבותיות שונות. המסגרת הראשונה היא הוראה במכללה לחינוך ישראלית ערבית שמלמדת בעיקרה סטודנטיות מוסלמיות, השניה היא ניהול פדגוגי בקורס למטפלות דרוזיות ברמת הגולן והשלישית, מדריכה פדגוגית במכללה אקדמית לחינוך המזוהה בתשתית עם התנועה הקיבוצית ההיסטורית על עומק הווייתה היהודית-ציונית.

החידוש המוצע במחקר הנוכחי הוא תיאור תהליך של זיהוי וזיקוק ההתרחשויות של 'היות בבלתי נודע' שדווקא ככאלה חשפו בפני לעומקם ערכים שהובילו אותי להכיר בהבניה החברתית של השיח שמתוכו אני באה, לראות דרכו ולחרוג מתוך מגבלות המערכות השונות והמגוונות של הערכים והמוסכמות שבתוכן פעלתי, תוך העצמת יכולותיי כמחנכת דיאלוגית טובה יותר.

המונח 'דיאלוגי' בהקשר הבובריאני של 'אני ואתה' עשוי להיות מתעתע דווקא בשל היותו שחוק למדי מרוב שימוש ודיונים אינספור. עם זאת, תהליך גילוי 'האני' והמאפיינים התוצאתיים של תהליך זה הנדרשים מן 'האני' כדי שיתקיים הדיאלוג עם 'אתה' אינם מפורשים דיים בשלל אותם דיונים. בעבודה זו אני טוענת שתהליך החתירה אל הגרעין העצמי כפי שמתואר על ידי רוג'רס הוא מרכיב הכרחי או אף שלב נדרש בהתהוות המחנך הדיאלוגי 'הטוב דיו'. טענה זו נבחנת לאור ספרות נבחרת על מהות הדיאלוג, בעיקר של מחברים כבובר, פרה, רוג'רס וקורצ'אק.

שיטת המחקר Living Theory Action Research היא הרחבה מתודולוגית של שיטת מחקר הפעולה. על פי ווייטהד ומקניף הציר המרכזי של מחקר מסוג כזה נסוב לרוב סביב קונפליקטים ערכיים בסביבתו ובחיייו של החוקר המחנך.

WHITEHEAD, J. & McNIFF, J., 2006. *Action Research Living Theory*. London: Sage Publication.

WHITEHEAD, J., 2008. Using a living theory methodology in improving practice and generating educational knowledge in living theories. *Educational Journal of Living Theories*. Volume 1(1): pp. 103-126. Available from: [http://ejolts.net/files/journal/1/1/Whitehead1 \(1\).pdf](http://ejolts.net/files/journal/1/1/Whitehead1%20(1).pdf) [Accessed 7.06.09].

WHITEHEAD, J., 2009. *Generating Educational Theories that Can Explain Educational Influences in Learning*. A presentation in the keynote symposium on Explicating a New Epistemology for Educational Knowledge with Educational Responsibility, at the British Educational Research Association Annual Conference on the 3rd September 2009 at the University of Manchester. DRAFT 21 July. Available from: <http://www.actionresearch.net/writings/BERA/bera09/jwbera09paper210709.html> [Accessed: 03.04.10]

WHITEHEAD, J., 2009. (jack@actionresearch.net), 27.07.2009.

Establishing explanatory forms of accountability that relate directly to the values and understandings we use to give meaning and purpose to our productive lives. Whitehead's notes for the improving practice conversation

on the 30th July 2009 in Riverside, Keynsham. Email to A. Geller (Gelleray@Gmail.com) Personal communication.

WHITEHEAD, J., 2009. Generating living theory and understanding in action research studies. *Action Research*. 7(1) pp.85-99. Available from: <http://arj.sagepub.com/content/7/1/85> [Accessed 18.05.11]